

La segregació escolar a Cerdanyola del Vallès: anàlisi del nivell educatiu en l'àrea de matemàtiques de tres escoles

Modalitat A – Societat, Família i Escola

Anna Casas Alonso

Treball de Final de Grau – Educació Primària

Curs 2023-2024

Tutora: Mònica Barrieras Angàs

Resum:

Aquest treball sorgeix de la meua experiència personal en una escola d'alta complexitat, on hi havia un gran tabú per exposar la situació social en què es trobava l'escola i els estigmes que l'acompanyaven. Aquest silenci per part de tothom, excepte d'un professor, va despertar la meua inquietud per conèixer què havia conduït a l'escola a aquesta situació. Per aquesta raó, l'objectiu principal del treball és comprendre què és la segregació escolar, identificar-ne les causes i conèixer-ne les conseqüències. Per assolir-ho, hem revistat els antecedents teòrics per obtenir una base de coneixements sòlida i hem realitzat una entrevista telefònica a l'assessor del Síndic de Greuges, Bernat Albaigés i Blasi. També hem fet enquestes a les tutores de quart de primària de tres escoles de Cerdanyola del Vallès. A partir de l'anàlisi del rendiment acadèmic en matemàtiques de les tres escoles situades en diferents barris de Cerdanyola del Vallès, hem pogut observar l'impacte de la segregació escolar a la nostra població. Si bé aquest fenomen sembla satisfer els desitjos de les famílies, a qui adjudiquen la primera opció de plaça que demanen, a curt termini, a llarg termini perpetua les desigualtats educatives i dificulta la integració social, lingüística i cultural dels alumnes, afavorint els estigmes que converteixen alguns centres en guetos escolars. Així mateix, es vol donar importància a la necessitat de mesures efectives i d'un canvi de perspectiva per part de la societat per promoure una educació més inclusiva i equitativa. Per tant, el present estudi pretén mostrar la segregació escolar com un fenomen a combatre per part de tots nosaltres: famílies, polítics i docents, cadascú col·laborant en la mesura que puguem per minimitzar la bretxa d'igualtat d'oportunitats en qualsevol tan senzill com créixer en una zona o un altre del poble.

Paraules clau: Segregació escolar, desigualtat, cohesió social, impacte, desig.

Abstract:

This research stems from my personal experience at a high-complexity school, where there was a significant taboo about exposing the social situation of the school and the accompanying stigmas. This silence from everyone, except for one teacher, sparked my curiosity to understand what had led the school to this situation. Therefore, the main objective of this work is to understand what school segregation is, identify its causes, and understand its consequences. To achieve this, the theoretical background was reviewed to obtain a solid knowledge base and conducted a phone interview with the advisor of the Síndic de Greuges, Bernat Albaigés i Blasi. Also surveys were conducted with the fourth-grade teachers of three schools in Cerdanyola del Vallès. By analysing the academic performance in mathematics of the three schools located in different neighbourhoods of Cerdanyola del Vallès, the results showed the impact of school segregation specifically in our community. Although this phenomenon seems to satisfy the short-term desires of families who are granted their first choice of school, in the long term, it perpetuates educational inequalities and hinders the social, linguistic, and cultural integration of students, fostering stigmas that turn some schools into educational ghettos. Furthermore, it is important to highlight the need for effective measures and a change in social perspective to promote a more inclusive and equitable education. Therefore, this study aims to show school segregation as a phenomenon to be combated by all of us: families, politicians, and educators, each of us collaborating as much as we can to minimize the gap in equal opportunities in something as simple as growing up in one area or another of the town.

Keywords: School segregation, inequality, social cohesion, impact, desire.

Índex:

1. Introducció	1
2. Objectius	3
3. Marc teòric	4
3.1. Segregació escolar	4
3.1.1. Definició de segregació escolar	4
3.2. Causes de la segregació escolar	6
3.2.1. Polítiques d'assignació de places	6
3.2.2. Segregació residencial.....	7
3.2.3. "Quasimercat"	7
3.3. Conseqüències de la segregació escolar	8
3.4. Catalunya	9
3.5. Cerdanyola del Vallès	10
3.5.1. Dades demogràfiques i escolars de la ciutat de Cerdanyola del Vallès.....	10
3.5.2. Escoles de Cerdanyola del Vallès	13
3.5.3. Pacte contra la segregació escolar 2019	14
4. Metodologia	16
4.1. Participants.....	16
4.2. Tècniques i instruments de recollida de dades	17
5. Resultats.....	18
5.1. Anàlisi de l'entrevista a Bernat Albaigés Blasi	18
5.2. Anàlisi del rendiment acadèmic d'escoles a Cerdanyola del Vallès	19
6. Conclusions.....	22
7. Referències bibliogràfiques	24
8. Annexos	1

1. Introducció

Fa un any, vaig iniciar el pràcticum II a una escola de Cerdanyola del Vallès, amb la consciència generalitzada de la seva reputació per ser un centre d'alta complexitat. En mencionar el nom de l'escola, no em sorprenien els sospirs d'angoixa i dubtes de la gent sobre la meva capacitat per afrontar aquesta experiència durant quatre mesos. Seguidament, em donaven ànims, assegurant-me que aconseguiria superar les pràctiques, que en sortiria més forta d'aquella experiència.

Què havia d'aconseguir? Per què m'anava a enfortir? El primer dia recordo sentir-me a l'escola com si caminés amb els ulls quasi tancats, esperant l'impacte de què tothom m'alertava, com quan veus que cauràs i esperes no fer-te mal. De mica en mica vaig ser conscient que l'escola no era com cap altra, ni l'entorn, ni les situacions familiars. Què feia que aquesta escola fos diferent?

Entre la comunitat escolar sempre es feia èmfasi en la idea que ens trobàvem a l'escola que ens trobàvem i s'havia d'acceptar la situació com era. Com han arribat fins aquí? Què significa "acceptar la situació com és"? No podem fer-hi res? Al claustre hi ha una paraula que sembla carregada de por i sempre que és pronunciada genera debat. Mai vaig arribar a entendre per què feia tan mal dir que ens trobàvem a una escola segregada. Que aquella escola era fruit de la segregació escolar.

D'aquesta incertesa, d'aquesta incomprensió de la visió de la segregació escolar, neix el meu Treball de Final de Grau. Em pregunto: què és la segregació escolar? Com arriba una escola a estar segregada? Quines són les conseqüències d'aquest fet? Com se situa Cerdanyola del Vallès, la ciutat on visc, dins aquest marc? Així doncs, aquest treball es proposa analitzar la segregació escolar, les seves causes i conseqüències, i com aquest fenomen es manifesta a Cerdanyola del Vallès.

En primer lloc, s'analitzarem el concepte de segregació escolar, oferint la definició del fenomen i identificant les principals causes, incloent-hi les polítiques d'assignació de places, la segregació residencial i el "quasimercat" educatiu. També coneixerem les conseqüències d'aquesta segregació, amb especial èmfasi en l'impacte social i acadèmic. Tot seguit, es contextualitza el fenomen a Catalunya focalitzant-nos posteriorment en la realitat de Cerdanyola del Vallès, on examinarem les dades demogràfiques i les escoles, així com les mesures proposades en el Pacte contra la Segregació Escolar de 2019.

La metodologia d'aquest estudi inclou la recollida de dades mitjançant entrevistes i enquestes a diferents actors educatius i l'anàlisi del rendiment acadèmic de tres escoles de Cerdanyola del Vallès. Els resultats obtinguts proporcionen una visió detallada de les diferències acadèmiques associades a la segregació escolar i ens ofereixen futures línies d'investigació.

Finalment, aquest treball pretén contribuir al canvi de mirada que els centres necessiten per part de les famílies i al reclam perquè des de la institució s'implementin mesures efectives que promoguin la igualtat d'oportunitats fent una societat una mica més inclusiva i equitativa.

2. Objectius

L'objectiu general del treball és analitzar quina és la realitat de la segregació escolar a Cerdanyola del Vallès i el que comporta, atès que genera estigmes negatius a les escoles i als barris afectats. Per arribar a abordar aquest objectiu, prèviament haurem de treballar en els següents objectius específics:

OBJECTIU 1. Conèixer què és la segregació escolar en termes generals i identificar les causes i les conseqüències.

Quines definicions hi ha sobre la segregació escolar? Quines característiques tenen en comú les escoles segregades? Quins són actualment els principals referents teòrics que hi ha de sobre la segregació escolar? Per què una escola acaba estant segregada? Quines polítiques contribueixen a la segregació escolar? Quins són els impactes de la segregació escolar? Afecta el rendiment acadèmic?

OBJECTIU 2. Situar Cerdanyola del Vallès en el context de la segregació escolar.

Quin paper juga la distribució residencial del poble en la segregació escolar? Com afecta la segregació escolar al clima social de l'escola? Quina visió té l'ajuntament sobre la segregació actual a Cerdanyola del Vallès?

OBJECTIU 3. Analitzar les diferències acadèmiques en l'àrea de matemàtiques de tres escoles de Cerdanyola del Vallès.

Quins aspectes curriculars treballen en l'àrea de matemàtiques les tres escoles seleccionades? Quines diferències pedagògiques hi ha entre elles? Quins factors poden influir en els resultats de l'àrea de matemàtiques? Quina visió tenen les tutores del seu grup?

3. Marc teòric

3.1. Segregació escolar

La segregació és un fenomen que ha estat objecte d'estudi des de diverses perspectives teòriques, i totes elles plantegen interrogants sobre la qualitat i l'equitat de múltiples aspectes. En aquest apartat, podrem veure una profunda exploració sobre la segregació escolar. En primer lloc, analitzarem la definició del terme des de les primeres aportacions de grans autors fins a la visió del context a Catalunya. També explorarem diverses mirades i tipus de segregacions per tenir una visió clara respecte al fenomen. En segon lloc, examinarem les causes de la segregació escolar centrant-nos en les polítiques d'assignació de places, la segregació residencial i introduïrem el concepte de "quasimercat" en el sistema educatiu. Finalment, exposarem les conseqüències de la segregació escolar incloent-hi l'impacte en el rendiment acadèmic dels estudiants, les expectatives del professorat, la gestió dels centres i les comunitats i famílies. Així doncs, en aquest apartat proporcionarem una comprensió detallada de la segregació escolar i els seus efectes en l'àmbit educatiu i social.

3.1.1. Definició de segregació escolar

Entre les primeres definicions de segregació, en destaquen dues. L'any 1926, Park assenyalava que és la relació entre la distància física i la distància social de determinats grups o individus. Més endavant, James & Tauber (1985) amplien aquesta afirmant que "the term segregation, should refer to the differential distribution of social groups among social organizational units" (p. 24-25).

Amb l'objectiu d'aprofundir en la nostra visió de la segregació, considerem pertinent apropar el terme al nostre territori i revisar l'article 53 de Decret 11/2021. Aquest decret estableix que la segregació escolar es dona quan hi ha desequilibris en la composició social de l'alumnat entre centres escolars d'una mateixa zona educativa o diferències entre la composició social entre centres escolars d'una mateixa zona educativa i la dels seus respectius territoris de referència.

Podem distingir entre la mirada sociològica i la mirada geogràfica sobre aquest fenomen. En paraules de Vignoli (2001), "En términos sociológicos, segregación significa la ausencia de interacción entre grupos sociales. En un sentido geográfico, significa desigualdad en la distribución de los grupos sociales en el espacio físico" (p. 11).

És important concebre aquestes diferents perspectives per entendre la segregació des de diversos àmbits. Per aprofundir més en la comprensió del fenomen, recorrem a Tapada (2021), qui presenta tres tipus de segregació. En primer lloc, la segregació ètnica o racial, referent als grups definits per la seva nacionalitat, religió o ètnia. En segon lloc, la segregació socioeconòmica, relacionada amb el nivell d'ingressos, l'educació i la categoria ocupacional. I, en tercer lloc, esmenta altres tipus de segregació com l'edat, la generació, el sexe, d'entre altres.

Per comprendre millor la complexitat i aproximar-nos a la segregació en l'àmbit educatiu és essencial tenir en compte a Duru-Bellat (2004), qui la defineix com la distribució desigual de les escoles dins de l'espai urbà, fet que genera disparitats en les oportunitats educatives.

En descobrir aquestes disparitats és fonamental comprendre quina és la naturalesa de les igualtats d'oportunitats en el context social i educatiu. Per aquesta raó, Barragué (2016) ens ofereix una perspectiva clara sobre aquesta qüestió, defineix la igualtat d'oportunitats com un principi que pretén garantir que tots els individus de la societat tinguin accés equitatiu a les mateixes oportunitats. L'autor presenta dues concepcions sobre aquest fenomen:

En primer lloc, la igualtat d'oportunitats formal, la qual estableix que les oportunitats econòmiques i socials han d'estar obertes en igual mesura a tothom sense tenir en compte motius de raça, religió, gènere o origen social. Això fa que les persones competeixin en condicions justes i que només es tingui en compte la meritocràcia, sense tenir en compte les desigualtats estructurals que poden venir de l'estatus socioeconòmic de la família, el que finalment genera que no es pugui oferir una igualtat d'oportunitats real.

En segon lloc, la igualtat d'oportunitats substantiva, que pretén igualar el punt de partida, considerant les desigualtats que s'han mencionat en l'altra concepció. Es fa a través de polítiques per compensar les diferències, com beques i suports per garantir que tots els individus tinguin les mateixes oportunitats independentment de l'origen.

És significatiu reflexionar sobre les diferents perspectives per tal de poder comprendre la segregació escolar, aprofundint en les manifestacions que té en el dia a dia en l'àmbit educatiu. Murillo (2016) afirma que la segregació escolar:

"se da cuando los hijos e hijas de familias de menor nivel socioeconómico asisten a determinadas escuelas mientras que otras están reservadas a los estudiantes de familias con mayores ingresos y formación, cuando se concentran los estudiantes

inmigrantes extranjeros en algunas escuelas, o cuando se admite a los estudiantes en unos centros docentes en función de su rendimiento previo (p. 35)."

Després d'aquesta anàlisi per poder definir la segregació escolar, hem pogut explorar com la segregació es manifesta en els diferents contextos i com afecten les oportunitats educativa dels estudiants. Però, quines són les causes que generen aquest fenomen estudiat des dels anys noranta?

3.2. Causes de la segregació escolar

En els últims anys, l'interès per la segregació escolar en la dimensió socioeconòmica ha anat en augment. Diversos autors ofereixen investigacions on comparen els sistemes educatius de diferents països. Tots ells exposen que la segregació escolar pot associar-se a factors com les polítiques d'assignació d'alumnes, la diferenciació institucional, la segregació residencial i la iniquitat sociocultural (Krüger, 2013).

En aquest apartat ens centrarem en les causes de la segregació escolar que més es poden ajustar a la problemàtica del nostre objectiu general del treball. Primerament, explicarem quina és la política d'assignació de places a Catalunya, per tal d'evidenciar que, tot i declarar-se justa i neutral, no té en compte la segregació residencial de les localitats, fet que genera un "quasimercat" amb les places escolars.

3.2.1. Polítiques d'assignació de places

En haver escollit el centre, s'inicia el procés d'assignació de plaça, el qual es basa en dos tipus de criteris: prioritari i complementari, que s'apliquen per determinar quins estudiants tenen prioritat per ser admesos.

Pel que fa als criteris prioritari, es premia la proximitat geogràfica dels sol·licitants concedint punts addicionals segons el domicili o lloc de treball dels pares, i a mesura que hi ha més distància de la zona educativa de cada centre, els punts són menys. També se sumen 50 punts si l'infant que sol·licita la plaça té un germà ja a l'escola i, si la família rep l'ajut de la renda garantida de ciutadania o l'ingrés mínim vital, se sumen 15 punts.

Els criteris complementari tenen la funció de desempatar en cas que diversos infants tinguin la mateixa puntuació. Entre aquests criteris influeixen factors com la situació laboral dels pares al centre educatiu, les famílies monoparentals o nombroses, ser bessó o trigemin, ser víctima de violència de gènere, terrorisme o que algú de la família tingui una discapacitat de més d'un 33%.

Un cop determinats els punts dels criteris prioritaris i complementaris, se sumen per a cada infant i els centres educatius ordenen les sol·licituds segons els punts. Les puntuacions més altes tenen prioritats per aconseguir plaça.

3.2.2. Segregació residencial

La segregació residencial fa referència a la separació de grups d'una mateixa població en diferents àrees geogràfiques dins de la mateixa localitat. Les característiques de diferenciació poden ser socioeconòmiques o biosocioculturals, referent al color de pell, la llengua, la nacionalitat, l'ètnia i la religió (Vignoli, 2001).

Ong i Rickles (2013) assenyalen la connexió entre la segregació escolar i residencial, afirmant:

School segregation is tethered to residential segregation because of the prevalence of neighborhood schools in the public education system. This linkage is especially strong at the lower grades. Because of relatively localized enrollment and the simple fact that most young children attend a nearby campus, a typical elementary school mirrors the demographic composition of its immediate neighborhood. Despite this connection, the nexus between school and residential segregation is not perfect because the simple one-to-one relationship is mediated by a number of factors (p. 2).

Davant aquestes condicions d'iniqüitat, no podem pretendre que els processos educatius siguin igualitaris. Pink i Noblit (2007) consideren que a l'educació primària podem observar un clar biaix territorial en la captació d'estudiants per part dels centres. En les localitats amb nivells més alts de desigualtats hi ha dos factors que contribueixen a la segregació escolar: la base territorial i l'existència d'opcions educatives segmentades en cost i qualitat. Les escoles poden diferir en els seus recursos, instal·lacions, programes educatius, fet que comporta que els grups amb millor estatus socioeconòmic tinguin accés a escoles de major qualitat, mentre que els d'un estatus més baix es veuen limitats a les opcions menys atractives.

3.2.3. "Quasimercat"

Murillo (2016) afirma que la segregació escolar està influïda per les decisions polítiques, com l'establiment de mecanismes de quasimercat escolar, representat en l'estimulació de la competència entre les escoles o el foment de l'educació privada per davant de la pública. Alegre et al. (2008), proposen que aquest terme es basa en la idea de la oferta i la demanda de les places escolars, una relació que s'autoregula a través de la competència entre les famílies per escollir la millor escola i dels mateixos centres per escollir als millors alumnes.

Com a motor d'aquest concepte, les Jornades de Portes Obertes s'han convertit en aquests últims vint anys en una pràctica generalitzada tant en les escoles públiques com en les concertades. González et al. (2021) les defineixen com les presentacions de les característiques de cada centre educatiu dirigides a les famílies que es troben immerses en l'elecció del centre escolar dels seus fills i filles.

3.3. Conseqüències de la segregació escolar

En el següent apartat destacarem l'impacte dels entorns escolars segregats, des de com els afecten els estudiants, el professorat, els centres educatius i, les comunitats i les famílies. Les investigacions d'autors com Murillo (2021), Krüger (2013), Andrès (2013-2017) i Cabrera i Bianchi (2023) ens proporcionaran una visió completa sobre les conseqüències de la segregació escolar i les seves implicacions.

En primer lloc, ens centrarem en l'impacte de l'entorn escolar segregat en el rendiment acadèmic. La composició social del centre pot tenir un impacte negatiu en el rendiment individual, conegut com a "efecto pares, producto de la interacción con los compañeros, que afectaría a la motivación y las actitudes escolares" (Cabrera i Bianchi, 2023, p. 11). Com que existeix una estreta relació entre el nivell socioeconòmic i el rendiment acadèmic, en el context de la segregació, això pot limitar les oportunitats d'aprenentatge i afectar la qualitat educativa, especialment per als estudiants desfavorits (Krüger, 2013). Aquesta limitació d'oportunitats pot afectar a llarg termini l'autoestima dels alumnes i les seves oportunitats futures. Per aquesta raó, és important promoure una educació inclusiva (Andrès, 2017).

En segon lloc, la segregació escolar també genera en el professorat expectatives desiguals davant del seu alumnat. Aquesta situació pot conduir a l'aplicació d'un "currículum mínim", com descriu Murillo (2016), on se suposa que els alumnes no arribaran al nivell de rendiment d'altres escoles i se'ls ensenya només els conceptes cognitius bàsics. La desmotivació resulta de la falta de reconeixement davant els sobreesforços dels docents, que els porta a tenir la voluntat d'abandonar el centre.

Així doncs, la fugida dels docents fa que les escoles segregades tinguin en plantilla un gran nombre d'interins que marxen cada any i molt poques places fixes, la qual cosa afecta la gestió escolar per part del centre. A més, la competitivitat entre els centres per aconseguir més matrícula fomenta la competència en lloc de la col·laboració entre les diferents escoles d'una mateixa zona. Tots aquests factors generen centres guetos amb una alta concentració d'estudiants, que perpetuen la segregació i les desigualtats socials.

Finalment, quan una escola és etiquetada com a centre gueto, les seves repercussions afecten l'activitat del barri, la població i les famílies. Aquestes últimes mostren reticència a matricular els seus fills i filles a causa dels estigmes associats a l'escola. A la llarga, això genera societats segregades, amb un impacte directe en la cohesió social i l'equitat a la societat. El barri, per tant, es converteix en un espai d'exclusió dins de la ciutat, augmentant la dificultat per a la integració social, lingüística i cultural dels seus habitants.

Segons Xavier Bonal (2012):

La segregació en els processos d'accés a l'escola accentua el desconeixement mutu, la ignorància i la por a l'altre. Un cop activada la segregació és difícil d'aturar. Els grups socials en risc educatiu tendeixen a concentrar-se en determinades escoles, a les quals cada vegada menys gent vol accedir i que progressivament van esdevenint centres guetos. La inèrcia porta a la reproducció d'un cercle viciós, en què s'acumulen els símptomes de marginalitat i es multipliquen les dificultats per intentar revertir la situació. No és estrany, llavors, que la segregació escolar superi la segregació urbana (p. 21).

3.4. Catalunya

Bonal (2012) destaca que a Catalunya la segregació escolar s'ha incrementat durant l'última dècada. Independentment de la causa, ja siguin els alumnes d'origen estranger, o els de grups socials amb majors nivells d'estudi, les poques recerques que ens mostren les causes de la segregació escolar indiquen una consolidació del procés de fragmentació social i educativa a Catalunya. Benito i González (2007), Síndic de greuges de Catalunya (2008) i Valiente (2008) són els primers treballs sobre la segregació escolar que es van dur a terme a Catalunya. Aquests ens aproximaran a les causes d'aquest fenomen.

Els autors destaquen la creixent arribada d'alumnat d'origen immigrat com a principal motor del procés de segregació que s'ha manifestat a través de la concentració residencial, la tendència a l'agrupament en escoles i l'efecte "fugida" de famílies autòctones. Així i tot, l'entesa del fenomen no es pot limitar a aquest fet. També respon a complexitats socials, com la distinció per part de la classe mitjana, aspecte que ha generat l'augment de la inversió educativa. Aquesta tendència també s'ha vist exacerbada pel fenomen de quasimercat, ja que el model català d'accés a l'educació permet una notable capacitat de selecció per part de les

famílies i els centres educatius. Aquest aspecte dificulta les intervencions públiques per mitigar la segregació escolar.

A la Taula 10 de Síndic de Gregues de Catalunya (2008) es demostra que tot i les disparitats en la presència d'alumnat immigrant a municipis com Cerdanyola del Vallès (5,1% d'alumnat estranger), Lleida (10,7%), l'Hospitalet de Llobregat (20,5%) i Salt (47,1%), tots els municipis tenen una elevada segregació escolar. Aquest aspecte evidencia que no és un fenomen exclusiu als municipis amb més segregació. És fonamental que el problema de la segregació escolar s'abordi des d'una perspectiva local, tenint en compte les polítiques educatives centrades en l'equitat i la integració.

3.5. Cerdanyola del Vallès

3.5.1. Dades demogràfiques i escolars de la ciutat de Cerdanyola del Vallès

Cerdanyola del Vallès, situada a la comarca del Vallès Occidental a Catalunya, ha experimentat un canvi demogràfic notable a les últimes dècades, amb un creixement constant de la població estrangera. Per entendre millor la situació actual dels centres de primària, és crucial observar l'evolució demogràfica dels darrers vint-i-dos anys.

L'anàlisi a partir de les dades de la taula 1 mostra que l'any 2001, Cerdanyola del Vallès tenia una taxa de persones d'origen estranger d'aproximadament el 2,8%, i, en deu anys, es va elevar al 9,3%; actualment, ha augmentat lleugerament, situant-se al voltant del 10,72%.

De les persones estrangeres a Cerdanyola del Vallès, l'any 2023, la majoria, un 28,30%, provenen de l'Amèrica del Sud, essent el grup més gran. A aquest el segueix un 20,87% provinents de la Unió Europea. Seguidament, els provinents d'Àsia i Oceania, que representen un 18,80%; un 12,64% d'Àfrica; un 10,84% d'Amèrica del Nord i Central i, finalment, un 8,57% que prové de la resta d'Europa.

TAULA 1. Població. Cerdanyola del Vallès: Any · Sexe / Nacionalitat

	Població Espanyola		Població Estrangera	
	Homes	Dones	Homes	Dones
2023	89,6%	88,8%	10,3%	11,1%
2022	90,7%	90,2%	9,2%	9,7%
2021	90,6%	90,1%	9,3%	9,8%
2011	90,8%	90,5%	9,1%	9,4%
2001	97,2%	97,0%	2,7%	2,9%

Nota. Extret de Idescat (2024, febrer 29).

La població en edat escolar (de 0 a 14 anys) de la ciutat segons l'IDESCAT, de l'any 2023 és de 7.354 infants i adolescents. A l'inici de curs escolar 2022/2023, Cerdanyola té matriculats 3.348 alumnes d'educació primària, residents i no residents.

La ciutat té deu centres d'infantil i primària de titularitat pública, amb 255 places d'oferta escolar a EI-3, i quatre centres de titularitat concertada, amb 157 places d'oferta escolar a EI-3. Els 3.348 alumnes de primària es distribueixen en 2.132 (el 63,68% del total) escoles públiques i 1.216 (el 36,32%) en centres concertats.

TAULA 2. Alumnat d'infantil i primària. Curs 2022-2023. Cerdanyola del Vallès.

	EI-3	Primària	Total d'alumnes a les escoles
Públiques	8,56%	71,61%	2.977
Concertades	9,17%	71,06%	1.711
Total	8,78%	71,41%	4.688

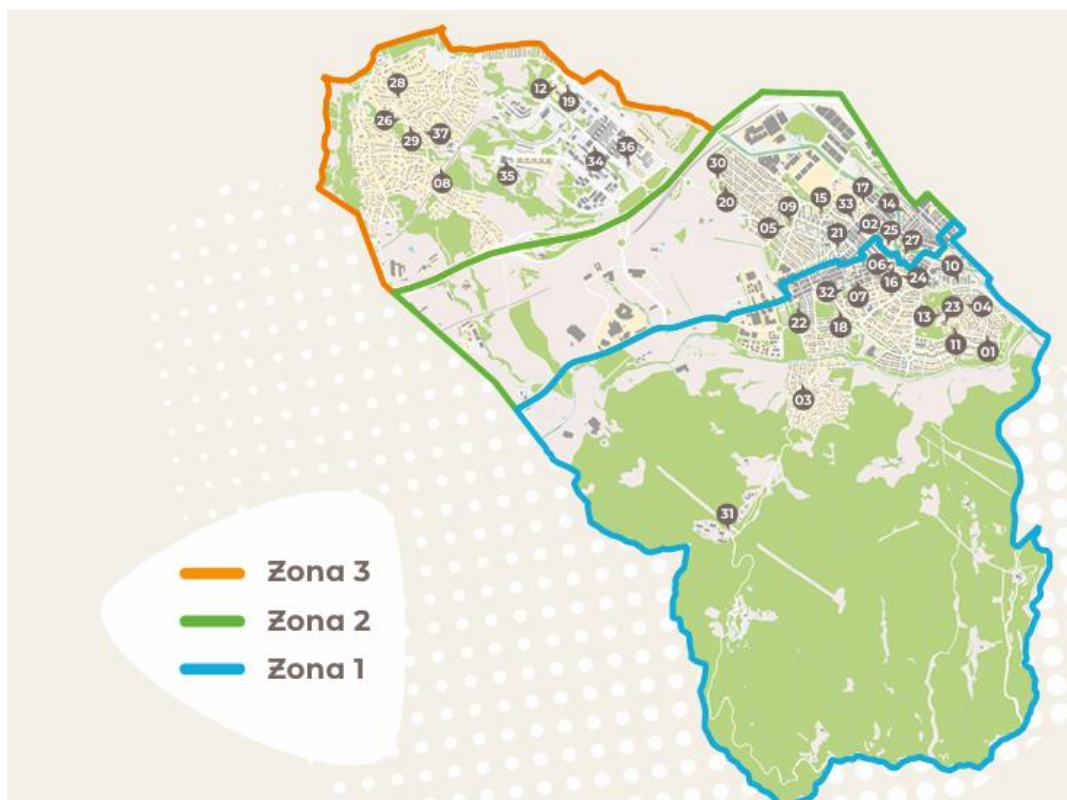
Nota. Adaptat d'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès (2022, setembre 2).

La zonificació educativa actual de Cerdanyola del Vallès consta de tres zones que afecten per igual els centres públics i concertats, que ofereix un total de 3.326 places. Aquestes zones són les mateixes tant per a l'etapa d'infantil i primària com per l'etapa de secundària obligatòria.

TAULA 3. Titularitat dels centres escolars de Cerdanyola del Vallès.

Nº al mapa	Nom del centre	Titularitat	Nº al mapa	Nom del centre	Titularitat
09	Escola Saltells	Públic	16	Escola Sant Martí	Públic
10	Escola Les Fontetes	Públic	17	Escola Xarau	Públic
11	Escola Carles Buïgas	Públic	18	Escola Turó de Guiera	Públic
12	Escola Bellaterra	Públic	24	Col·legi Montserrat	Concertat
13	Escola Collserola	Públic	25	Escola Escaladei	Concertat
14	Escola Municipal La Sínia	Públic	26	Escola Ramon Fuster	Concertat
15	Escola Serraparera	Públic	27	FEDAC Cerdanyola	Concertat

Nota. Adaptat d'Ajuntament de Cerdanyola (2024).

Figura 1. Mapa de les zones de Cerdanyola del Vallès. Extret de “Mapa escolar de la ciutat”, Ajuntament de Cerdanyola (2024).

Analitzant les dades de la Taula 3, podem observar una variació significativa en les ofertes de places entre les diferents zones de la ciutat. Amb un 41,5% de les places disponibles es troba la zona 2; seguidament la Zona 1, amb el 36%, i finalment, la Zona 3, amb el 22,4%.

A la Zona 1, es destaca una iniquitat entre l'Escola Les Fontetes i l'Escola Sant Martí en comparació amb les altres escoles de la zona. Mentre que la primera representa aproximadament l'11,4% i la segona el 12,3%, l'Escola Turó de guiera i Montserrat ofereixen cada una el 24,7% de les places. Aquesta diferència reflecteix la baixa demanda per a les primeres dues escoles.

A la Zona 2, la majoria d'escoles ofereixen un nombre semblant de places al voltant del 21,4%. Destaca l'escola Saltells amb aproximadament el 14,3% de les places disponibles.

A la Zona 3, l'Escola Ramon Fuster, de titularitat concertada, sobresurt amb aproximadament el 60,3% de les places disponibles, a diferència de l'Escola Bellaterra, que representa aproximadament el 39,7%.

En el context d'anàlisi, les diferències d'ofertes de places entre les escoles de Cerdanyola del Vallès i la seva distribució en les zones poden reforçar els estigmes sobre els barris. Per

exemple, la presència d'un major nombre d'escoles concertades en determinades àrees de la ciutat pot ser percebut com a zones amb més recursos econòmics. Les discrepàncies d'ofertes a les escoles destacades poden provocar que les famílies prefereixin evitar aquestes escoles i associar els barris on es troben amb estigmes negatius, fet que potencia així la segregació escolar.

TAULA 4. Oferta de places per zones i centres de Cerdanyola del Vallès

	Centres d'infantil i primària	Oferta de places		%
Zona 1	5 públics 1 concertat	Escola Les Fontetes	137	4,11
		Escola Carles Buïgas	148	4,44
		Escola Collserola	173	5,20
		Escola Sant Martí	148	4,44
		Escola Turó de Guiera	296	8,89
		Montserrat	296	8,89
		Total Zona 1	1.198	36,01
Zona 2	4 públics 2 concertats	Escola La Sínia	296	8,89
		Escola Serraparera	296	8,89
		Escola Xarau	148	4,44
		Escola Saltells	198	5,95
		Escaladei	148	4,44
		FEDAC-Cerdanyola	296	8,89
		Total Zona 2	1.382	41,55
Zona 3	1 públic 1 concertat	Escola Bellaterra	296	8,89
		Ramon Fuster	450	13,52
		Total Zona 3	746	22,42
Total de la Ciutat	10 públics 4 concertats	Total de la Ciutat	3.326	100%

Nota. Adaptat d' Ajuntament de Cerdanyola del Vallès (2022, setembre 2).

3.5.2. Escoles de Cerdanyola del Vallès

En aquest apartat analitzarem el context de tres escoles que ens permetran conèixer el nivell acadèmic en l'àrea de matemàtiques en el 4t curs i per tant, serà un aspecte clau per desenvolupar l'objectiu 3. Les tres escoles formen part de la zona 1 de matriculació i reflecteixen diverses realitats demogràfiques, culturals i pedagògiques. L'anàlisi es basa en els

Projectes Educatius de Centre (PEC), La qual cosa permet entendre millor la realitat de cada escola.

En primer lloc, el PEC de l'Escola Turó de Guiera assenyala que aquesta és de titularitat pública i està situada al barri de Montflorit. Aquesta ubicació li permet accedir a una població majoritàriament de classe mitjana, amb un baix percentatge de població nouvinguda. L'escola va néixer el 1989 de la fusió entre dues antigues escoles i, actualment, compta amb dues línies d'ensenyament des de EI3 fins al darrer curs de primària. Té aproximadament 450 alumnes i una plantilla de 28 mestres.

En segon lloc, segons el PEC de l'Escola Les Fontetes, l'escola pública està situada al barri de les Fontetes des del 1972. El centre atén una població diversa, amb un alt percentatge de població nouvinguda. Això implica un context cultural variat i un ampli ventall de necessitats educatives. En l'actualitat, l'escola ha reduït la seva matriculació fins a tenir una sola línia a causa de la baixa demanda, els canvis demogràfics i el descens de la població, fet que ha portat a la introducció de l'agrupament internivell.

En tercer lloc, el PEC de l'Escola Sant Martí indica que l'escola pública es va fundar a mitjans dels anys 1980 al barri de Sant Martí, on hi ha un elevat percentatge de població nouvinguda i diversitat cultural. Així doncs, atén una població variada, amb moltes famílies migrades des de fora d'Espanya. Aquest aspecte té un impacte directe en l'entorn educatiu perquè l'escola s'ha d'adaptar a satisfer les necessitats culturals i lingüístiques de l'alumnat. La matriculació ha anat disminuint amb el pas del temps.

En conclusió, les escoles Sant Martí i les Fontetes comparteixen contextos semblants, ja que entre elles es destaca l'alt percentatge de població nouvinguda, aspecte que tots dos centres destaquen que afecta l'enfocament pedagògic del centre i a les necessitats de l'alumnat. A més, les dues escoles han experimentat fluctuacions en el nombre de línies i s'han hagut d'adaptar a la baixa matriculació d'alumnat. Per contra, l'Escola Turó de Guiera té una població més homogènia de classe mitjana i menys diversitat de població, amb estabilitat tant en la matriculació com en la plantilla docent. Aquestes diferències mostren les diverses realitats que afronten escoles dins de la mateixa zona de matriculació.

3.5.3. Pacte contra la segregació escolar 2019

A l'informe de Cerdanyola del Vallès 2021 del Síndic de Greuges s'explica que el març del 2019 el Departament d'educació i el Síndic van signar el Pacte contra la Segregació escolar. Aquest pacte pretén promoure la inclusió i la diversitat en els centres educatius, garantint una distribució equitativa de l'alumnat entre els centres. Una de les fites és analitzar els nivells de

segregació escolar dels municipis. En el cas de Cerdanyola del Vallès es fa servir l'índex de dissimilitud¹ per mesurar la segregació. S'obtenen els valors de 0,34 a primària i 0,19 a secundària el curs 2021/2022, deu dècimes més baix en comparació al curs 2017/2018.

El pacte conté 30 actuacions i més de 180 mesures específiques, que es preveu que s'efectuïn en els pròxims dos o tres anys. Algunes mesures ja estan sent implementades, com les aprovacions de nous decrets i l'elaboració d'informes de transparència, les polítiques d'admissió escolar, tot i que s'ha observat un progrés més lent de l'esperat a causa de la pandèmia i el canvi de legislatura. A l'informe es destaca com a crucial la posada en pràctica de mesures pendents, com poden ser l'aprovació de convocatòries d'ajuts per a l'escolarització d'alumnat amb necessitats educatives específiques i la millora de la detecció. A més, destaca la importància de la participació dels ajuntaments en la planificació educativa per a la reducció de la segregació.

Després d'haver explorat els diferents punts que conformen el marc teòric de la segregació escolar, es pot confirmar la complexitat del fenomen a causa de diversos factors socials i polítics. La definició del terme, la recerca de les causes i conseqüències més significatives i l'anàlisi de les realitats locals a Cerdanyola del Vallès, han estat objecte d'anàlisi. A continuació, per aprofundir la comprensió d'aquest fenomen en el context de la localitat, s'establirà la recollida i l'anàlisi de dades. Aquest aspecte permetrà una comprensió més completa de la segregació escolar i les seves implicacions a escala local.

---

¹ Aquest índex mesura la proporció del grup analitzat que hauria de canviar d'escola per aconseguir una distribució perfectament igualitària. Oscil·la entre 0 i 1, essent la situació de perfecta igualtat 0 i la de màxima desigualtat, 1 (Síndic de Greuges, s. d.).

4. Metodologia

La metodologia emprada en aquest treball ha estat dissenyada per investigar la segregació escolar en el context de Cerdanyola del Vallès, amb el propòsit fonamental de comprendre i exposar la realitat d'aquest fenomen i els seus efectes. Com hem pogut veure, la segregació no només comporta la fragmentació de la societat, sinó que també genera estigmes perjudicials. Així doncs, la present investigació ha abordat un enfocament mixt, recorrent a entrevistes qualitatives per tal d'obtenir una comprensió completa del tema. Els participants seleccionats per a la investigació tenen diversos perfils d'implicació en el fenomen.

Per una banda, tres docents de quart curs de les escoles de Cerdanyola del Vallès per aportar una perspectiva sobre el rendiment acadèmic dels infants de les seves tutories en l'àmbit de matemàtiques. Per l'altre, l'assessor del Síndic de Greuges d'educació com a participant per aportar una perspectiva institucional i comprendre quines mesures hauria d'adoptar el municipi i de quina manera ell pot proporcionar ajuda.

4.1. Participants

En aquest apartat es descriuen detalladament els participants que han pres part de l'estudi. Cadascun d'ells i elles representa una peça clau en la recopilació de dades i aporta una perspectiva única que ens permet situar-nos en el context que ens trobem.

En aquest sentit, presentem a GN, tutora de 25 alumnes de quart de primària a l'Escola Sant Martí, com una de les participants. La seva experiència en l'àmbit educatiu ens permet tenir una valuosa visió de com funciona a l'aula l'Innovamat, que, com ella mateixa ens explica, *ofereix diferents nivells, però les activitats són les mateixes per a tot*.

Seguidament, RQ, tutor de quart de primària a l'Escola Turó de Guiera, amb una classe de 26 alumnes de gran varietat de perfils. Treballa a través de la manipulació i fa un fort èmfasi en la resolució matemàtica integrant tant mètodes tradicionals com situacions matemàtiques als projectes d'aula per contextualitzar els aprenentatges. El tutor afegeix que no existeix un únic mètode i per aquesta raó ensenyen les matemàtiques amb diferents mètodes com el tradicional o l'hindú. Afegeix que ha d'adaptar el ritme de l'aula tenint en compte la falta de recursos, humans, temporals i materials i arribar als diversos perfils de l'aula i les seves necessitats educatives amb alumnes que requereixen atenció individualitzada.

A continuació, VM, tutora de tercer i quart, l'escola Les Fontetes treballa en grups multinivell a causa de la baixa matriculació, la seva aula concretament està formada per 20 alumnes. Expressa que la seva pràctica pedagògica es basa en una gran varietat de metodologies que

promouen l'aprenentatge participatiu i significatiu, a través de matemàtiques manipulatives, aprenentatge per descobriment, treball en petit grup o per parelles, aprenentatge entre iguals, treball en contextos i explicacions a la pissarra. Les metodologies utilitzades responen a les necessitats i estils d'aprenentatge dels alumnes.

Finalment, Bernat Albaigés Blasi, destacat investigador en l'àmbit de l'educació. Ha codirigit els Anuaris de l'educació a Catalunya en les Edicions de 2006, 2011, 2013, 2016 i 2020. A més, ha participat en nombrosos projectes, publicacions i actes d'aquest àmbit. Actualment, exerceix com assessor de l'Àrea d'Infància i Adolescència del Síndic de Greuges.

4.2. Tècniques i instruments de recollida de dades

En aquesta secció es proporcionarà la descripció dels instruments utilitzats per obtenir la informació necessària per a la investigació. S'han emprat diverses tècniques de recollida de dades, incloent-hi formularis en línia i entrevistes via telefònica.

Per recollir les dades sobre les escoles i els alumnes, s'ha creat un formulari de Google Forms (veure annex 1). Aquest consta de dues parts; una inicial on s'han inclòs preguntes per contextualitzar l'ensenyament de les matemàtiques i conèixer els professionals de cada escola, i una segona dedicada a recollir dades específiques sobre el nivell acadèmic dels alumnes a partir del Decret 175/2022.

Per completar la informació presentada al marc teòric i comprendre les dades recollides dels formularis, s'ha realitzat una entrevista telefònica amb l'assessor del Síndic de Greuges. L'entrevista (veure annex 2) està formada de preguntes obertes per poder assolir una comprensió més profunda del Pacte contra la segregació escolar i sobre el context educatiu.

5. Resultats

5.1. Anàlisi de l'entrevista a Bernat Albaigés Blasi

Davant la voluntat en el treball per *Conèixer què és la segregació escolar en termes generals i identificar les causes i les conseqüències* (Objectiu núm. 1) i *Situar Cerdanyola del Vallès en el context de la segregació escolar* (Objectiu núm. 2), sorgeix la necessitat de comprendre a fons aquest terme. A partir d'aquesta incertesa emergeix com a element clau el testimoni de Bernat Albaigés, assessor del Síndic de Greuges qui relata el paper del Síndic de Greuges a la creació i impuls del Pacte contra la Segregació Escolar a Catalunya, destaca les conseqüències que es poden arribar a generar, quines són les mesures que es poden adoptar i per tancar l'entrevista respon a un dubte personal que m'ha sorgit al llarg del treball el qual ens ajudarà a comprendre el perquè del fenomen.

Sobre el paper del Síndic de Greuges, pel que fa a la lluita contra la segregació escolar, Bernat Albaigés Blasi ens explica que ha tingut un paper fonamental en la creació i l'impuls del Pacte contra la Segregació Escolar a Catalunya. L'objectiu principal del pacte és combatre la segregació escolar, la concentració d'alumnat vulnerable en determinats centres educatius genera efectes negatius sobre els resultats acadèmics i la cohesió social. Segons l'entrevistat:

"el pacte neix per iniciativa del Síndic de Greuges perquè nosaltres entenem que la segregació escolar és una vulneració al dret a l'educació i la igualtat d'oportunitats".

Davant la declaració entenem la importància del pacte com a resposta per abordar conseqüències que no només afecten el rendiment.

Les conseqüències que es poden arribar a generar, Albaigés emfatitza la complexitat de combatre la segregació amb mesures poc decidides. L'entrevistat destaca la importància d'establir aliances entre les famílies, les escoles i les administracions, ja que es tracta d'una qüestió estructural. Un factor clau és la llibertat de selecció de l'escola per part de les famílies, sovint basada en la composició i la classe social del centre. Albaigés (2024) diu que:

"les famílies de classe mitjana fan una tria més estratègica, mentre que les famílies socialment més desfavorides trien en funció de proximitat".

Aquest fet fomenta la concentració de l'alumnat per perfils incrementant la segregació escolar a les ciutats.

Un cop els actors locals i municipals col·laboressin per la implementació de mesures efectives contra la segregació escolar. Albaigés (2024) ens explica que:

"és molt important que tots els elements que poden ajudar a reduir la segregació es posin en marxa".

Implicant una estreta coordinació, l'organització de la societat, i garantir que les polítiques siguin efectives i adaptades a les necessitats de cada centre. Per fomentar que cada estudiant tingui les mateixes oportunitats per desenvolupar el seu potencial.

Finalment, per tancar l'entrevista ens vam adreçar a l'assessor del Síndic de Greuges per poder entendre el perquè de que la segregació escolar sigui un fenomen que no està volent ser abordat amb eficàcia i que el mateix terme genera estigmes negatius sobre els centres que el representen. Albaigés (2024), va exposar que és una realitat que comporta conseqüències negatives a llarg termini, tant en rendiment acadèmic, com en els projectes educatius del centre i en la cohesió social. Confirma que la problemàtica no rep l'atenció que mereix perquè moltes famílies estan satisfetes amb la seva situació actual, tret de les que es veuen obligades a anar a escoles no desitjades per falta de places, aclarí. Albaigés concreta:

"Què passa? Que aquesta segregació té uns impactes a mitjà i a llarg termini que ningú li posa focus perquè la gent està més pendent dels desitjos més immediats."

Així doncs, l'entrevista a Bernat Albaigés Blasi mostra la complexitat de la lluita contra la segregació escolar. Qui destaca la importància de la col·laboració dels diferents actors i d'aplicar mesures efectives per tal de combatre-la. L'assessor recorda mirar la segregació amb una visió a llarg termini a causa de la invisibilitat que rep per part de la satisfacció actual de les famílies i la voluntat de satisfer els desitjos immediats sobre els impactes a futur.

5.2. Anàlisi del rendiment acadèmic d'escoles a Cerdanyola del Vallès

A continuació, presentem l'anàlisi dels resultats de l'observació que tres tutores han fet sobre el nivell acadèmic dels seus alumnes a l'àrea de matemàtiques. La següent anàlisi ens permet complir els objectius 2 i 3 situant tres escoles de Cerdanyola del Vallès en el context de la segregació escolar i analitzant les seves diferències en l'àrea de matemàtiques. Seguidament, trobarem l'anàlisi de cada escola fent referència al PEC de cada centre i afegint la informació que cada tutor ha cregut convenient que quedés constància.

L'Escola Sant Martí ha obtingut una puntuació negativa en diversos indicadors, així i tot, en algunes àrees com "Traduir problemes i interpretar situacions quotidianes", "Utilitzar el pensament computacional" i, "Desenvolupar destreses socials participant activament en els equips de treball", ha mantingut el nivell curricular esperat. En la competència de "Resoldre problemes, aplicant diferents tècniques", l'alumnat de l'Escola Sant Martí, mostra una

diferència positiva a l'indicador 2.2, però negativa a l'indicador 2.3. Les dificultats més evidents que presenta són a les competències "d'Explorar, formular i comprovar conjectures" i a "Comunicar i representar conceptes matemàtics", on tots els indicadors es troben un cicle per sota. Segons GN (2024), aquestes dificultats poden ser atribuïdes a diversos factors contextuals i pedagògics. Pel que fa a l'aspecte pedagògic GN explica que fan ús de l'Innovamat i diu:

"El programa Innovamat ofereix diferents nivells, però les activitats són les mateixes per a tots".

A més a més, com ja s'ha exposat anteriorment per Escola Sant Martí (s. d.) i la docent assenyalava, a l'escola hi ha un alt percentatge de població nouvinguda i diversitat cultural, aspecte que té un impacte directe a l'entorn educatiu.

Sobre l'Escola Turó de Guiera podem observar una diferència també negativa, els alumnes presenten diferències negatives en les competències "Explorar, formular i comprovar conjectures" i "Comunicar i representar conceptes matemàtics". Així i tot, en la competència de "Resoldre problemes aplicant diferents tècniques", es troben un nivell curricular per sota en els indicadors 2.1 i 2.2, però han mostrat una diferència positiva en "Utilitzar el pensament computacional". Pel que fa a la metodologia de l'aula, RQ detalla que empren una gran variabilitat de pràctiques. Treballen a través de la manipulació donant importància a la resolució de problemes per tal d'entendre les matemàtiques, també segueixen mètodes tradicionals a través de fitxes, però busquen introduir sempre situacions matemàtiques als projectes d'aula. El tutor afegeix:

"creiem que no és bo seguir un únic mètode, tots tenen aspectes aprofitables".

Quant a la situació a l'aula RQ reconeix que li és difícil arribar a tothom a causa de la manca de recursos humans, temporals i materials, detalla que a l'aula hi ha dos alumnes amb Trastorn de l'Espectre Autista, un amb Discapacitat Intel·lectual Lleugera i quatre amb Trastorn del Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat, detalla que intenta sempre tenir diferents ritmes de treball a l'aula, però que no sempre és possible. La majoritària matriculació de famílies de classe mitjana, principalment a causa de la seva ubicació (Escola Turó de Guiera, s. d.). A més de, la manca de matriculació de famílies estrangeres i l'ús de metodologies clares, destaquen la solidesa del seu projecte educatiu, almenys en el camp de les matemàtiques.

L'Escola Les Fontetes ha presentat la diferència total més alta, en la competència "Traduir problemes i interpretar situacions quotidianes", ha presentat una diferència negativa a

l'indicador 1.1. Els alumnes també mostren dificultats en les competències "Resoldre problemes aplicant diferents tècniques", "Explorar, formular i comprovar conjectures", "Utilitzar el pensament computacional" i "Comunicar i representar conceptes matemàtics". A més a més, l'escola presenta diferències negatives en el desenvolupament de destreses personals. VM (2024), tutora del grup, exposa que davant les dificultats del grup proposa metodologies que inclouen la manipulació l'aprenentatge a través del descobriment, el treball en petits grups, l'aprenentatge entre iguals, el treball en contextos i a través de situacions reals. Malgrat les estratègies innovadores que es proposen a l'aula per part de VM, les dificultats perduren entre l'alumnat. Tal com s'ha presentat anteriorment per Escola Les Fontetes (s. d.), la matrícula de l'escola s'ha reduït amb els anys fins a tenir només una línia formada per l'agrupament internivell. El context demogràfic i cultural de l'escola ens permet trobar una raó per explicar les dificultats acadèmiques observades, ja que l'escola s'ha d'adaptar a les diverses necessitats dels seus alumnes.

La present anàlisi evidencia les conseqüències de la segregació escolar sobre el rendiment acadèmic en matemàtiques. L'Escola Sant Martí, amb un alt percentatge de població nouvinguda, presenta dificultats en diverses competències matemàtiques. L'Escola Turó de Guiera, compta amb una major presència de famílies de classe mitjana, ha mostrat resultats més estables; així i tot, també ha enfrontat desafiaments degut a la manca de recursos i la diversitat de les necessitat dels alumnats. Per acabar, l'Escola Les Fontetes presenta un context demogràfic i cultural més divers que les anteriors i alhora, ha presentat les dificultats més destacables tant en competències matemàtiques com en les destreses personals. Aquests indicadors subratllen la importància de tenir en compte els factors contextuals en l'abordatge de la segregació escolar i d'implementar polítiques educatives eficaces per conduir l'educació cap a una realitat més equitativa i inclusiva que fomenti la igualtat d'oportunitats.

6. Conclusions

La segregació escolar és un fenomen còmode, ja que les classes tendeixen a agrupar-se entre elles, i les polítiques d'assignació de places ho faciliten. El problema esdevé quan la demanda d'un centre és superior a l'oferta i famílies es queden fora de la seva voluntat. El "quasimercat" que es genera entre els centres a les jornades de portes obertes massifica a l'alumnat en centres concrets i deixa de banda a aquells on la segregació residencial és més alta. Com hem vist, la segregació escolar és una comoditat a curt termini, però a llarg termini genera estigmes associats a les escoles. Aquests centres esdevenen guetos, afectant directament la cohesió social i l'equitat de la societat, a més de dificultar la integració social, lingüística i cultural dels habitants del barri. És important que els diferents actors de la població adoptin mesures efectives, des de les polítiques institucionals fins a un canvi de mirada per part de les famílies, per tal de poder vetllar per a una societat més inclusiva basada en la igualtat d'oportunitats.

Pel que fa al primer objectiu, "Conèixer què és la segregació escolar en termes generals i identificar les causes i les conseqüències", considerem que ens hem aproximat teòricament als grans referents per entendre què significa el terme segregació i, més específicament, la segregació escolar, què la provoca i quines conseqüències genera. Per introduir els següents objectius, hem centrat el fenomen a Catalunya i, finalment, a Cerdanyola del Vallès, complint així amb el segon objectiu, "Situar Cerdanyola del Vallès en el context de la segregació escolar". En aquest punt, vam descobrir l'existència del pacte i, gràcies a això, vam fer l'entrevista amb en Bernat Albaigés Blasi, qui ens va acabar d'ajudar a completar ambdós objectius.

Per acabar de matisar el treball i entendre la realitat que el fenomen està generant a Cerdanyola del Vallès, vam plantejar un tercer i últim objectiu, "Analitzar les diferències acadèmiques en l'àrea de matemàtiques de tres escoles de Cerdanyola del Vallès". Aquest objectiu es va abordar a través de diferents enquestes que van mostrar diferències entre el rendiment acadèmic de tres escoles situades en diferents barris de la ciutat. En aquest últim objectiu, també havíem previst fer una entrevista amb la regidora d'Educació de Cerdanyola del Vallès. Tot i que inicialment vam aconseguir contactar-hi, posteriorment no vam rebre més respostes. Gràcies a la documentació trobada, el treball ha pogut seguir la visió prevista, però en un futur seria interessant completar aquesta part.

D'acord amb les línies d'investigació, ens hem centrat en l'anàlisi i comparació dels diferents nivells en l'àrea de matemàtiques en unes escoles concretes de Cerdanyola del Vallès, fet que no es pot extrapolar a tota la població. Per tant, una futura línia d'investigació podria incloure

totes les escoles de la ciutat, així com expandir-ho a noves poblacions per poder veure les conseqüències de la segregació escolar en tota Catalunya. A més a més, al llarg del treball i a causa de les meves pràctiques a un centre d'educació especial considero que una altra línia d'investigació interessant seria la segregació de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

En conclusió, aquest treball ens ha permès analitzar la segregació escolar, identificar les seves causes i conseqüències tant a escala general com especificant a Cerdanyola del Vallès. Les investigacions realitzades han evidenciat les desigualtats acadèmiques d'aquest fenomen i han posat en manifest la necessitat d'accions concretes per fomentar una educació més inclusiva i equitativa. A més a més, s'han proposat futures línies de recerca que permetin aprofundir en l'estudi de la segregació escolar i ampliar el focus a altres contextos i col·lectius vulnerables.

7. Referències bibliogràfiques

- Ajuntament de Cerdanyola del Vallès. (2022, setembre 2). *Dades de matrícula als centres docents de Cerdanyola del Vallès*. [Dossier de premsa].
https://www.cerdanyola.cat/sites/default/files/dossier_de_premsa_inici_curs_22-23_ok.pdf
- Ajuntament de Cerdanyola. (2024). *Educació. Preinscripció*.
<https://www.cerdanyola.cat/educacio/preinscripcio>
- Ajuntament de Cerdanyola (2024). *Els centres educatius de Cerdanyola del Vallès: de 3 a 18 anys*. Mapa escolar de la ciutat [Mapa].
https://www.cerdanyola.cat/sites/default/files/lilibret_portesobertes_web.pdf
- Alegre, M.A., Benito, R. & González, I. (2008). Procesos de segregación y polarización escolar: la incidencia de las políticas de zonificación escolar. *Profesorado. Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 12(2), 1-26.
- Barragué, B. (2016). (Des)Igualdad de oportunidades y movilidad social. Dins B. Barragué, i M. I. Sáez (Coords.), *Anuario de la Facultad de Derecho de la Universidad Autónoma de Madrid*, 20, 159-172.
- Benito, R., i González, I. (2007). *Processos de segregació escolar a Catalunya*. Fundació Jaume Bofill.
- Bonal, X., Alegre, M. A., Collet, J., Ferrer, F., Feu, J., Kliczkowsky, F., Quintana, A. i Tarabini, A. (2012). *Municipis contra la segregació escolar. Sis experiències de política educativa social*. (1ª ed.) Fundació Jaume Bofill.
- Decret 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya, núm. 8344, article 53 (2021).
- Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, núm. 8762.
- Duru-Bellat, M. (2004). La ségrégation sociale à l'école: faits et effets. *Diversité: ville école intégration*, 139, 37-80.
- Escola Les Fontetes. (2020, novembre). Projecte Educatiu. Escola Les Fontetes. Cerdanyola del Vallès. Recuperat 06 maig 2024, de <https://drive.google.com/file/d/1N4xvo6Q1bxZpUpFzExrAh51N0zTajFd2/view>
- Escola Sant Martí. (s. d.). Projecte Educatiu. Escola Sant Martí. Cerdanyola del Vallès. Recuperat 06 maig 2024, de <https://agora.xtec.cat/ceipsantmarti-cerdanyola/wp-content/uploads/usu938/2022/01/PROJECTE-EDUCATIU-ESCOLA-SANT-MARTI.pdf>
- Escola Turó de Guiera. (s. d.). Projecte Educatiu de Centre. Escola Turó de Guiera. Cerdanyola del Vallès. Recuperat 06 maig 2024, de <https://agora.xtec.cat/ceipturodeguiera/wp-content/uploads/usu2627/2022/10/01-PEC.pdf>
- Fundacion Manuel Gimenez Abad. (2021, noviembre 2). *Jornada "Segregación escolar en España"*. [Vídeo]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=0Cf0Uw7bNro>

- Gentcat. (2024). Entén els criteris d'assignació de plaça. Recuperat 05 abril 2024, de <https://preinscripcio.gentcat.cat/ca/estudis/primaria/informat/criteris-assignacio/index.html>
- González Balletbò, I., González Motos, S., Martínez, R., & Benito Pérez, R. (2021). Las Jornadas de Puertas Abiertas escolares: ¿Un dispositivo casi-comercial?. *Educación XX1*, 24(1), 329-352. <https://doi.org/10.5944/educXX1.26875>
- Idescat. (2024, febrer 29). *Censo de población y viviendas. Población. Por nacionalidad (continentes) y sexo. Cerdanyola del Vallès*. <https://www.idescat.cat/pub/?id=censph&n=479&geo=mun:082665&lang=es&hist=taules%2Fv2%2Fcensph%2F479%2F503%2Fmun%2Fdata%3FMUN%3D082665%26lang%3Des%5Ec%3D3%2Fr%3D0%2C2%2Ft%3D1%2C0%3B-Od%2C0%2C1%3B-2t%3B-3t>
- James, D. R., & Taeuber, K. E. (1985). Measures of Segregation. *Sociological Methodology*, 15, 1-32. <https://doi.org/10.2307/270845>
- Murillo, J. (2016). Midiendo la Segregación Escolar en América Latina: Un análisis Metodológico utilizando el TERCE. *REICE: Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 14(4), 33-60.
- Ong, P. M., & Rickles, J. (2013). The Continued Nexus between School and Residential Segregation. *Berkeley Journal of African-American Law & Policy*, 6 (2).
- Pink, W. T., & Noblit, G. W. (2007). *International Handbook of Urban Education*. Springer.
- Sabatini, F. (1999). *Tendencias de la segregación residencial urbana en Latinoamérica: reflexiones a partir del caso de Santiago de Chile*. CEPAL.
- Síndic de Greuges de Catalunya. (s. d.). *Índex de dissimilitud en la distribució de l'alumnat estranger entre centres*. Recuperat 07 abril 2024, de <https://www.sindic.cat/ca/page.asp?id=509#:~:text=Per%20mesurar%20el%20nivell%20d%E2%80%99equitat%20entre%20centres%20escolars,canviar%20d%E2%80%99escola%20per%20aconseguir%20una%20distribuci%C3%B3%20perfectament%20igualit%C3%A0ria>
- Síndic de Greuges de Catalunya. (2008). *La segregació escolar a Catalunya*. http://www.sindic.cat/site/unitFiles/2266/segregacio_escolar_web.pdf
- Síndic de Greuges de Catalunya. (2021). *Informe de Cerdanyola del Vallès 2021*. <https://www.sindic.cat/site/unitFiles/8646/Informe%20Cerdanyola%202021.pdf>
- Tapada, M. T. (2021, marzo 18). *De la micro segregación al estigma barrial*. [Diapositivas de PowerPoint]. Departamento de Antropología Social y Cultural. UAB. <https://drive.google.com/file/d/1hO-4z4C26MwxUWW5dJf2H7uQR6t6SBFJ/view?usp=sharing>
- Valiente, O. (2008). ¿A qué juega la concertada? La segregación escolar del alumnado inmigrante en Cataluña (2001-2006). Profesorado. *Revista de Currículum y formación del profesorado*, 12 (2).
- Vignoli, J. (2001). *Segregación residencial socioeconómica: ¿qué es?, ¿cómo se mide?, ¿qué está pasando?, ¿importa?* CEPAL.

La segregació escolar a Cerdanyola del
Vallès: anàlisi del nivell educatiu en
l'àrea de matemàtiques de tres escoles

- Annexos -

Índex:

Annex 1. Comparació del nivell acadèmic de les escoles	1
Annex 2. Transcripció de l'entrevista a Bernat Albaigés Blasi	4

8. Annexos

Annex 1. Comparació del nivell acadèmic de les escoles

DADES INICIALS			
PREGUNTA	ESCOLA A	ESCOLA B	ESCOLA C
Dades anònimes	No	No	No
Nom de l'Escola	Escola Sant Martí	Escola Turó de Guiera	Escola Les Fontetes
Nom de la tutora	GN	RQ	VM
Curs	Quart	Quart	Multinivell Tercer+Quart
Nombre d'alumnes	25	26	20
Metodologies	Innovamat, El programa Innovamat ofereix diferents nivells, però les activitats són les mateixes per a tots	Variades. Treballem manipulativament, donem importància a la resolució de problemes com a base per entendre la matemàtica, seguim també mètodes tradicionals com les típiques "fitxes", introduïm sempre situacions matemàtiques en els projectes d'aula. Creiem que no és bo seguir un únic mètode, tots tenen coses aprofitables. Així mateix, intentem ensenyar de diferents maneres la mateixa cosa, per exemple, les multiplicacions de dues xifres les fem seguint el mètode tradicional i l'hindú. Hi ha alumnes que els facilita l'aprenentatge fent-ho així. Intento sempre tenir diferents ritmes de treball a l'aula adaptats a les necessitats dels alumnes tot i que no sempre és possible per raons de falta de recursos humans, de temps o materials.	Matemàtiques manipulatives, Aprenentatge per descobriment, Treball en petit grup per parelles, Aprenentatge entre iguals, Treball en contextos i situacions reals, explicacions a la pissarra. Els alumnes s'adapten, es troben còmodes amb aquest tipus d'aprenentatge.
Informació addicional	L'escola acull majoritàriament alumnes de famílies procedents de l'estranger	Tinc dos alumnes amb TEA, un DIL i quatre TDAH. És difícil arribar a tothom.	

0: criteri d'avaluació 3r i 4t		- 1: criteri d'avaluació 1r i 2n		+ 1: criteri d'avaluació 5è i 6è	
DADES CURRICULARS					
Criteris d'avaluació de les Competències Específiques (CE)	RESPOSTA ESCOLA A	RESPOSTA ESCOLA B		RESPOSTA ESCOLA C	
	DIFERÈNCIA CURRICULAR	DIFERÈNCIA CURRICULAR		DIFERÈNCIA CURRICULAR	
CE1. Traduir problemes i interpretar situacions quotidianes fent-ne una representació matemàtica personal a través de conceptes, eines i estratègies per analitzar-ne els elements més rellevants					
1.1	0	0		-1	
1.2	0	0		0	
CE2. Resoldre problemes, aplicant diferents tècniques, estratègies i formes de raonament, per explorar i compartir diferents maneres de procedir, obtenir solucions i assegurar la seva validesa des d'un punt de vista formal i en relació amb el context plantejat i generar noves preguntes i reptes.					
2.1	0	-1		-1	
2.2	+1	-1		-1	
2.3	-1	-1		0	
CE3. Explorar, formular i comprovar conjectures senzilles, reconeixent el valor del raonament espacial, raonament lògic i incorporar-hi l'argumentació per integrar i generar nou coneixement matemàtic					
3.1	-1	-1		-1	
3.2	-1	0		-1	
CE4. Utilitzar el pensament computacional, descompondre en parts més petites, reconeixent patrons i dissenyant algorismes per solucionar problemes i situacions de la vida quotidiana					
4.1	0	0		0	
4.2	0	+1		+1	

4.3.	0	0	0
4.4	-1	-1	0
CE5. Utilitzar connexions entre diferents idees matemàtiques, així com identificar les matemàtiques implicades en altres àrees o amb la vida quotidiana, interrelacionant conceptes i procediments per interpretar situacions i contextos diversos			
5.1	-1	-1	-1
5.2	-1	-1	-1
CE6. Comunicar i representar, de forma individual i col·lectiva, conceptes, procediments i resultats matemàtics utilitzant el llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal, en diferents formats i amb la terminologia matemàtica adequada, per donar significat i permanència a les idees matemàtiques			
6.1	-1	+1	+1
6.2	-1	-1	-1
CE7. Desenvolupar destreses personals que ajudin a identificar i gestionar emocions, aprenent de l'error i afrontant les situacions d'incertesa com una oportunitat, per perseverar i gaudir del procés d'aprendre matemàtiques			
7.1	0	-1	-1
7.2	0	0	-1
CE8. Desenvolupar destreses socials participant activament en els equips de treball i reconeixent la diversitat i el valor de les aportacions dels altres, per compartir i construir coneixement matemàtic de manera col·lectiva			
8.1	0	+1	0
8.2	0	0	0
TOTAL	-7	-6	-8

Annex 2. Transcripció de l'entrevista a Bernat Albaigés Blasi

ANNA:

00:01:00 Quan vaig començar a estudiar tot el tema de la segregació per entendre una mica què passava a Cerdanyola, vaig descobrir que existia el Síndic de Greuges. Aquest descobriment va ser clau, sobretot després de llegir els informes que heu fet, particularment el de l'abril de 2021. Aquest informe m'ha generat alguns dubtes, i voldria aclarir quin és el paper concret del Síndic en aquest àmbit. La meua primera pregunta és: Quin paper ha tingut el Síndic de Greuges en el suport i la supervisió del pacte contra la segregació escolar a Cerdanyola del Vallès? I, en general, com ha actuat el Síndic en altres municipis?

BERNAT:

00:01:37 El pacte fa referència al conjunt de municipis de Catalunya. No hi ha un pacte específic per Cerdanyola amb mesures diferenciades. I clar, els actors que s'ocupen de planificar a Cerdanyola, com serien bàsicament l'Ajuntament i la Inspecció d'Educació, a través de les taules locals de planificació i altres instruments, el que fan és aplicar les mesures del pacte en el municipi en concret.

00:02:03 El pacte neix per iniciativa del Síndic de Greuges, perquè nosaltres entenem que la segregació escolar és una vulneració al dret a l'educació i la igualtat d'oportunitats. Perquè sabem, i això ens ho diu la recerca, que la concentració de l'alumnat vulnerable té efectes negatius sobre els resultats educatius d'aquest alumnat. I després també perquè afecta la cohesió social en general.

00:02:29 Que l'escola no reproduïxi la composició dels llocs, dels barris, dels territoris on s'ubica. Això genera un problema de cohesió, perquè al final acabes tenint espais segregats on les persones no conviuen en un context de diversitat social. Nosaltres vam fer un informe l'any 2008, que destacava molt la matèria de segregació a Catalunya, i l'any 2016, pràcticament deu anys més tard, vam replicar aquest mateix informe. El que vam constatar és que la segregació no s'havia reduït, sinó que es mantenia. I aleshores el que vam plantejar és com és que es manté si les administracions tenen instruments per revertir aquesta segregació.

00:03:17 A una mica la conclusió que vam arribar és que en aquella dècada no hi havia hagut polítiques actives perquè l'administració s'havia inhibit en aquest àmbit. I en aquest sentit vam dir que hem de mirar de pensar una estratègia perquè l'administració se senti empoderada, que no tingui excusa per inhibir-se en aquest àmbit. I la manera d'empoderar l'administració i d'acompanyar-la perquè prenguéss les mesures va ser crear un consens ampli.

00:03:56 Creem un consens polític ampli entre els principals partits parlamentaris, entre la majoria d'ajuntaments, entre els principals executius sindicats, etc. Creem un gran consens educatiu sobre la ciutat.

BERNAT:

00:04:02 És a dir, generem un consens sobre aquestes mesures concretes.

00:04:11 És a dir, que no sigui simplement un pacte que contingui un desig d'abordar un problema estructural, sinó que sigui un pacte que tingui mesures específiques per implementar.

00:04:35 A partir d'aquí, des del 2016 al 2019, vam estar treballant en aquest consens i a principis de 2019, vam estar dos anys més o menys, i a principis de 2019 és quan es va signar el pacte amb el departament, llavors tant departament com a síndic impulsen el pacte.

00:05:15 Llavors, el que té el pacte és una sèrie de mesures que l'administració ha d'implementar i el que fa el síndic és coordinar la supervisió del procés d'implementació de les mesures.

ANNA:

00:05:35 I en aquest procés, quines creus que és com el que costa o el que va costar més d'implementar? Com les principals barreres d'aconseguir tot això?

BERNAT:

00:05:38 Les principals barreres han estat que els actors signataris tenen interessos contraposats. Primer, tots els actors es divideixen en funció del sector de titularitat. Tenim sindicats de la pública, sindicats de la concertada, tenim titulars de la pública, titulars de la concertada, tenim associacions de famílies d'alumnes de la pública i associacions de famílies de la concertada, i hi ha uns actors que s'organitzen al voltant dels interessos de defensa del sector públic i del sector concertat.

00:06:25 Llavors, costa molt que aquests dos sectors trobin punts de defensa comú. Llavors, una dificultat és que sovint no només tenen interessos contraposats, sinó que al mateix temps competeixen entre ells.

00:06:37 La pública voldria que tot el sector de l'educació fos públic, la concertada voldria que hi hagués polaritat i que com més concertada hi hagués, millor.

00:06:41 Aquesta competició que tenen dos sectors és un element de dificultat.

00:06:51 Un altre element de dificultat pel consens és un infrafinançament del sistema. Hi ha recursos escassos, hi ha un infrafinançament, de tot el sector públic, de tot el sector concertat, i al final, quan dediques a recursos a un, ho deixes dedicar als altres, aquesta situació d'infrafinançament suposa una dificultat,

00:07:11 i també a l'hora d'adoptar mesures que redueixin les barreres econòmiques d'accés a l'educació. Això és un dels motius de la segregació, com les barreres econòmiques, que són desiguals, en funció del centre educatiu, és un dels motius d'equilibris en la construcció del centre.

00:07:31 Després hi ha altres elements que dificulten la lluita entre les barreres econòmiques, i això és una altra cosa, per exemple l'evolució demogràfica, la davallada demogràfica, fa que cada cop hi hagi menys alumnes que entren al sistema, cada any es perden entre 5.000 alumnes més que entren al E13, i això vol dir que cada cop hi ha menys oferta necessària, i per tant estem en un context on cada cop hi ha menys classes, hi ha menys oferta, i per tant també hi ha més competència, que tothom vol que la seva escola sigui necessària, i que no s'acabi eliminant perquè no hi ha demà, i això és un element que dificulta la reducció de mesures, perquè la sobre oferta és un dels elements que atribueix a aquesta segregació.

ANNA:

00:08:03 Perquè també a l'informe aquest d'abril hi ha una frase, que el Síndic recorda que no és possible combatre la segregació de manera efectiva amb mesures poc decidides, i al final m'agradaria també saber quin és el nivell de col·laboració que estan tenint en general els ajuntaments i els actors locals en aquesta implementació, i si teniu recomanacions. Si saps concretament de Cerdanyola, genial, però en general...

BERNAT:

00:08:29 En general, la segregació és un problema estructural, com et deia, i com tots els problemes estructurals, és difícil de revertir.

00:08:37 És molt important que tots els elements que poden ajudar a reduir la segregació es posin en marxa, perquè al final hi ha un element que ajuda a generar la segregació, que són que les famílies trien escola, i les famílies trien, sovint, sempre en funció dels seus paràmetres, i uns paràmetres que tenen a veure amb la composició d'aquells centres.

00:09:03 A més a més, sabem que les famílies trien de manera diferent o desigual, en funció de la classe social.

00:09:10 Les famílies de classe mitjana fan una tria més estratègica que es diu, és a dir trien més en funció del projecte educatiu, mentre que les famílies socialment més afavorides trien més en funció de proximitat.

00:09:25 Això fa que al final les famílies vulguin agrupar-se entre iguals, i que, a més a més, les famílies de classe mitjana es troben en aquells centres més atractius, perquè fan aquesta tria més estratègica,

00:09:35 i les famílies es fan més desfavorides, s'acaben agrupant al centre més proper al seu domicili.

00:09:41 Si tenim municipis que estan segregats residencialment, és a dir, que els barris de Cerdanyola del Vallès, per exemple, el Bellaterra

00:09:50 Com que hi ha segregació residencial, aquest és un dels altres obstacles importants, i a sobre les famílies trien de manera desigual, és molt difícil combatre això.

00:10:01 I a més, per les famílies és la manera per acabar anant allà on voldrien anar, perquè aquella és la decisió que més s'ajusta al seu desig. Aquest desig està molt condicionat per la composició del centre, pel tipus de projecte,

00:10:18 Perquè és important activar tots els instruments? Perquè si no és molt difícil orientar la tria de les famílies són mesures per condicionar aquesta tria.

00:10:32 Hi ha mesures més que tenen a veure amb la gestió del procés d'admissió, com planifico, on genero oferta, quines són les zones de proximitat.

00:10:41 I després hi ha mesures més orientades a generar equivalències en els projectes educatius dels centres, perquè les famílies no triïn entre centres desiguals, perquè hi ha perfils de família que tria aquells centres que tenen més bona reputació, que socialment estan més prestigiats, etc.

00:10:59 Llavors, és molt important això, que s'utilitzin tots els instruments possibles.

00:11:05 La col·laboració que hi ha hagut amb els ajuntaments i el Departament General és una col·laboració positiva, el Departament ha anat adoptant les mesures a les quals s'havia compromès. Potser una mica amb més retard de l'esperat, ha estat en un procés més lent.

00:11:25 Exactament, la Covid va afectar, això està clar, però, en general, les mesures s'han adoptat.

00:11:31 I també els ajuntaments, també amb diferències internes, però en general els ajuntaments també han pres aquesta majoritat de combat a la segregació com a l'objectiu a adoptar.

00:11:43 I això es constata en una evolució dels ítems de segregació dels ajuntaments de municipis.

00:11:34 Potser, ja et dic que, per exemple, ara hi ha coses que s'han de fer, no?

00:11:43 hi ha com 6 àmbits on s'han d'incidir. Un àmbit, per exemple, és la de la zonificació. S'han de generar zones que siguin zones heterogènies socialment.

00:11:52 Com que la distribució d'alumnes es produeix des de les zones, si vols reduir el desequilibri, tu has de tenir zones siguin heterogènies, perquè la composició dels centres també estigui heterogènia.

00:12:04 Si jo tinc un barri gueto i poso allà una zona, totes les escoles d'aquest barri estaran guetitzades.

ANNA:

00:12:20 Sí, de fet, la zona de Bellaterra és només Bellaterra.

BERNAT:

00:12:23 Exacte, Bellaterra és una zona, té la dificultat que està més lluny del nucli urbà. A més té l'Autònoma que hi van molts professors i llavors té aquesta dificultat. Que té una zona gueto i que té una zona socialment afavorida, que no hi ha diversitat interna entre les zones. A més a Bellaterra hi ha una distància que genera encara més dificultats i, per tant, en algun moment s'hauria de plantejar el transport, i el temps perquè l'alumnat de Cerdanyola pogués accedir a Bellaterra.

00:13:08 Hi ha aquest element de dificultat, però jo el que volia dir és que hi ha diferents instruments.

00:13:21 En general, tothom està avançant cap a aquesta direcció.

00:13:24 Per exemple, si dius que a Cerdanyola encara hi estan reflexionant, o com a mínim reflexionen, perquè fa deu anys que ni reflexionaven sobre això, probablement d'aquesta reflexió en sortiran mesures, i en sortien mesures que tenen a veure amb el pacte, al final.

00:13:39 Són mesures al servei de la zonificació, mesures relacionades amb la reducció de sobre oferta.

00:13:45 això que et deies, i si jo he fet sobre oferta, si jo tinc més places que he sol·licituds, això el que fa és que les escoles més prestigiades, amb més demanda s'omplen. I les altres es queden a mitges i aquests forats que no s'omplen s'acaben omplint durant el curs, quan es matricula l'alumnat a mig curs, d'això que es diu la matrícula viva, per garantir també les escoles que s'utilitzen, la matrícula viva, això també és un altre element que s'hi està actuant, i a Cerdanyola s'hi està actuant.

00:14:13 Després, tens tota la part dels ajuts que s'estan donant a l'alumnat vulnerable per poder accedir sense barreres econòmiques a qualsevol mena de centre, això és un altre àmbit que de mica en mica s'està desplegant, això també és una feina que s'està fent a Cerdanyola també s'està fent.

ANNA:

00:14:33 Perquè també això que al final l'Ajuntament està fent ara, com de mica en mica. Jo he fet el marc teòric i tot, i també he llegit els informes i m'he adonat que les dades són bastant limitades en general. És una mica difícil. Vosaltres, amb quins instruments o de quina manera podeu avaluar el progrés?

BERNAT:

00:15:01 D'acord, doncs nosaltres com a Síndic temin la funció, com et deia, de supervisar la implementació del pacte, i fem reunions semestrals amb tots els actors signataris, ens trobem al Parlament de Catalunya, cada sis mesos. L'última es va fer el gener del 2024, que és quan es va presentar l'informe, llavors es publiquen aquests informes, que potser es fa una avaluació al desplegament, llavors anem al Parlament i expliquem a tots els actors com veiem el desplegament del pacte, i els actors també plantegen problemes que s'han trobat, plantegen

mesures que s'haurien d'adaptar, és a dir, és un espai, aquesta comissió de seguiment és com un espai d'incidència política per tots els actors, el pacte oficial no deixa de ser un instrument que es va enriquint de mica en mica fent l'avaluació,

00:14:02 I aquesta avaluació com es fa? Nosaltres al departament tenim tota la informació, 00:14:06 totes les dades, l'escolarització, totes les dades d'oferta i tots els registres que tenen, mensualment ens els envien.

00:14:31 nosaltres, no tenim recursos que siguis com per avaluar, un pe run els municipis, sí que fem avaluació de 4 o 5 indicadors bàsics de cada municipi, i allà veiem si hi ha algun element d'alerta on no hi és,

00:14:46 un dels indicadors, aquests índexs de dissimilituds. És un índex que ha situat el nivell de desequilibri a aquests municipis, i nosaltres veiem que són municipis que tenen una avaluació negativa, i llavors sí que hi fem actuacions específiques, per dir, escolta, aquí no s'està evolucionant correctament.

00:15:02 Llavors nosaltres, per tant, què tenim?

00:15:04 Tenim tota l'administració, i a partir d'aquí fem aquests informes d'avaluació. I a més a més, en el departament hem muntat un sistema de dades, un sistema d'indicadors, que això encara s'ha de fer arribar a tots els municipis perquè s'està acabant elaborar, però és un sistema amb 105 indicadors, perquè cadascun dels territoris, cadascun dels municipis pugui tenir la informació de les diferents zones educatives del seu municipi.

00:15:31 Llavors, en aquest sector d'indicadors tenen tota la informació necessària per poder planificar i prendre mesures.

00:15:38 Al final, qui ha d'aprendre aquestes mesures?

00:15:40 Les mesures ha d'aprendre l'Ajuntament i el Departament d'Educació, a través de la inspecció d'educació d'aquest municipi. Ells són els que tenen la responsabilitat de planificar les mesures, i de planificar totes aquestes mesures a cadascun dels municipis.

00:15:54 Per tant, què fem nosaltres i el Departament?

00:15:56 Donar eines als actors que estan sobre el terreny perquè puguin prendre mesures i, al mateix temps, agafar una sèrie d'indicadors que ens serveixin com a elements d'alerta, per dir que això no s'està fent bé, i després cada realitat és un món diferent.

00:16:16 Llavors, ells quan van a cadascun dels municipis i llavors allà es diu que potser no està fent bé la detecció, potser no està fent bé la reserva de places, potser no està fent bé una bona zonificació.

ANNA:

00:16:43 Tinc una última pregunta però per resoldre un dubte personal. No entenc per què hi ha tant de por i tant d'estigma negatiu al terme segregació escolar.

00:17:11 A l'escola era un tema com tabú.

BERNAT:

00:17:26 Això és un dels motius del perquè l'administració no s'hi posava, s'inhibia. Per què s'inhibia?

00:17:35 Perquè l'administració no té incentius, ningú té incentius per combatre la segregació, i t'explico. Les famílies què volen? Les famílies volen anar a l'escola. A l'escola, el que et dèiem, generalment, la gent que és vulnerable vol anar a l'escola al costat de casa, estan contents amb l'escola al costat de cada. I les famílies que han fet una tria més estratègica, diuen que anirem a l'escola pública de Bellaterra, per què així marxo d'aquesta de l'escola Gueto

00:18:06 les famílies què volen? Volen estar amb els seus iguals. En general, tenim aquesta tendència, estar amb els nostres iguals. Tu, quan tires... La gent tendeix a anar amb els iguals.

00:18:21 Per tant, què volen les persones anar amb els iguals?

00:18:23 Per tant, la segregació és la situació natural per a què ens entenem. És la situació que genera depèn com menys complica.

00:18:31 Per tant, què volen les escoles?

00:18:33 Les escoles volen tenir la gent que es volen tenir les famílies que han tirat al seu centre. I les escoles tendeixen a especialitzar-se per atendre una determinada tipologia d'alumnat. I ho fan d'una manera quasi adaptativa, d'una manera també natural.

00:18:54 És a dir, si tu tens... Com a professional, tens un tipus perquè tu et formes per atendre aquest tipus d'alumnat. Penses estratègies per atendre aquest tipus d'alumnat.

00:19:02 Què ens trobem? Ens trobem que hi ha escoles, diguem, segregades, tant a l'alça com a la baixa, perquè ens entenem, perfil socioeconòmic alt, o de perfil socioeconòmic baix, que

les escoles estan especialitzades a atendre aquest tipus d'alumnat i estan, diguem, contents d'atendre allò millor.

00:19:22 Ens trobem, per exemple, centres que fan portes obertes i diuen que la nostra escola és una escola amb baixa immigració, que tenim, és a dir, un perfil de famílies alt, gent amb recursos, que si veniu aquí és una escola de prestigi.

00:19:42 I després tenim altres escoles que fan un discurs. Nosaltres som l'ONU, tenim alumnat de 170 procedències, això també construeix la identitat de l'escola, i llavors tant uns com altres hi ha uns com altres que moltes vegades funcionen d'acord a la tipologia d'alumnat que tenim, perquè les famílies acabin escollint aquell centre.

00:20:02 Llavors, ja et dic això, en les escoles què volen, això? Aquesta especialització els va bé. I el mateix és què vol l'administració, que estiguin contents que no hi hagi problemes, i, per tant, la segregació és l'escenari més fàcilment governable en aquesta situació també.

00:20:18 Què passa?

00:20:20 Que aquesta segregació té uns impactes a mitjà i a llarg termini que ningú li posa al focus, perquè la gent està més pendent dels desitjos, dels més immediats.

00:20:34 Quins són aquests efectes negatius a mitjà i a llarg termini?

00:20:38 Té un impacte sobre els resultats, té un impacte sobre els projectes educatius, té un impacte sobre la cohesió social, té una sèrie d'impactes que no són immediats, però que existeixen.

00:20:48 Llavors, jo diria que en general, no es problematitzava perquè les famílies volen ja els hi va bé, tenir escoles guetitzades. Les famílies no es queixen, només es queixen de l'escola gueto quan es veuen obligades a anar a aquelles escoles perquè no hi ha places a altres. Però si tu acabes donant la plaça que vol cada família, ningú es queixa.